

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.06.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.07.2002
Avaldamismärge:	RT I 2001, 56, 337

Välja kuulutanud
Vabariigi President
20.06.2001 otsus nr 1093

Keskkonnajärelevalve seadus

Vastu võetud 06.06.2001

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolev seadus määratleb keskkonnajärelevalve olemuse ja kehtestab keskkonnajärelevalvet teostavate, samuti keskkonnajärelevalvele allutatud isikute ning asutuste õigused ja kohustused ning järelevalvetoimingute korra.

§ 2. Keskkonnajärelevalve

(1) Keskkonnajärelevalve on:

- 1) loodusressursse kasutava isiku või asutuse tegevuse seaduslikkuse kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine või lõpetamine;
- 2) keskkonna seisundit mõjutava või mõjutada võiva isiku või asutuse tegevuse seaduslikkuse kontrollimine, sealhulgas saasteainete, jäätmete, energia või organismide keskkonda viimise seaduslikkuse kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine või lõpetamine;
- 3) loodussaaduste valdamise ja nendega sooritavate tehingute seaduslikkuse kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine või lõpetamine;
- 4) keskkonda mõjutava või mõjutada võiva ehitise, tehnovõrgu või seadme kasutamise või tehnoloogilise protsessi seaduslikkuse kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine;
- 5) planeeringu-, maakasutuse, maakorralduse ja maa-arvestuse nõuetest kinnipidamise kontrollimine ning seaduses sätestatud abinõude rakendamine nõuetest kinnipidamise tagamiseks;
- 6) kohustuslike keskkonnakaitseabinõude rakendamise kontrollimine ning kohustuste täitmata jätmisel seaduses sätestatud abinõude rakendamine nende täitmise tagamiseks;
- 7) taime, looma või muu organismi, mille kasutamine on reguleeritud seadusega või rahvusvahelise lepinguga, või nendest valmistatud toodete Eestisse sisse- või väljaveo, kasutamise või nendega sooritavate tehingute, samuti geneetiliselt muundatud organismide ja neid sisaldavate toodete kasutamise või selliste organismide või toodetega sooritavate tehingute kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine või lõpetamine.

(2) Loodussaadus käesoleva seaduse tähenduses on looduslikust leiu-, kasvu- või elukohast eemaldatud:

- 1) maavara, vesi, muld, maa-aines, kivistis ja mineraal;
- 2) looduses vabalt elavad või kasvavad loomad ja taimed, sealhulgas puud ja kalad, ning seened või nende osad või nende mis tahes arengujärgus isendid.

2. peatükk KESKKONNAJÄRELEVALVE ASUTUSED JA NENDE ÜLESANDED

§ 3. Keskkonnajärelevalve teostajad

(1) Keskkonnajärelevalvet teostavad Keskkonnainspektsioon, Maa-amet ja kohalik omavalitsusorgan või -asutus.

(2) Seadusega võidakse ka teistele valitsusasutustele anda keskkonnajärelevalve ülesandeid.

§ 4. Keskkonnainspeksioon keskkonnajärelevalve teostajana

(1) Keskkonnainspeksioon tegutseb keskkonnakaitse kõigis valdkondades.

(2) Keskkonnainspeksioon:

- 1) rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;
- 2) peatab nii keskkonda kahjustava või ohustava õigusvastase tegevuse kui ka loodusressursi kasutamise seotud õiguspärase tegevuse, kui see seab ohtu inimeste elu, tervise või vara;
- 3) korraldab selgusetu kuuluvusega loodussaaduse ja selgusetu kuuluvusega loodussaaduse hankimise vahendi või riista hoidmist, müümist, tagastamist seaduslikule valdajale või hävitamist.

§ 5. Maa-amet keskkonnajärelevalve teostajana

Maa-amet rakendab seaduses sätestatud abinõusid maakasutuse, maakorralduse ja maa-arvestuse nõuete ning maareformi toimingute seaduslikkuse kontrollimiseks ja ebaseadusliku tegevuse peatamiseks või lõpetamiseks.

§ 6. Omavalitsuslik keskkonnajärelevalve

(1) Kohaliku omavalitsusüksuse volikogu kehtestatud keskkonnakaitse- ja -kasutusala otsuste järgimist kontrollivad volikogu poolt selleks volitatud isikud või asutused, või kui neid ei ole määratud, valla- ja linnavalitsus.

(2) Kui kohalikele omavalitsusüksusele on pandud seadusega ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud keskkonnajärelevalve ülesandeid, või kui ta on need endale seaduse alusel ise võtnud, määrab volikogu ka nende teostamiseks vajalikud isikud või asutused või teostab järelevalvet valla- või linnavalitsus.

(3) Kohalik omavalitsusüksus:

- 1) rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;
- 2) teavitab Keskkonnainspeksiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamise seotud õiguspärasest tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa-ametit maakasutuse, maakorralduse, maa-arvestuse ning maareformi toimingute nõuete rikkumise juhtumitest.

(4) Kui kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ei ole otsustanud teisiti, toimub käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud keskkonnajärelevalve samaselt riigiasutuse korraldatava järelevalvega ning järelevalve teostajal on oma haldusterritooriumil võrdsed õigused riigi keskkonnajärelevalve asutuse ja keskkonnakaitseinspektoriga.

§ 7. Keskkonnainspeksiooni ja Maa-ameti järelevalvepädevus kohaliku omavalitsusüksuse tegevuse üle

(1) Keskkonnainspeksioonil on õigus kontrollida seadusega kohalikele omavalitsusüksusele pandud või kohaliku omavalitsusüksuse poolt halduslepinguga võetud keskkonnakaitse- ja -kasutusala ülesannete täitmist ning kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ja valitsuse keskkonnakaitse- ja -kasutusala üksikaktide seaduslikkust, Maa-ametil on õigus kontrollida toiminguid maakorralduse, maade eraldamise, arvestuse ja kasutuse ning maareformi valdkonnas ning kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ja valitsuse vastavate üksikaktide seaduslikkust.

(2) Keskkonnainspeksioonil ja Maa-ametil on õigus nõuda kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ja valitsuse poolt antud, käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud üksikakti ärakirja, Keskkonnainspeksioonil on õigus nõuda antud keskkonnaloa ärakirja.

(3) Kohaliku omavalitsusüksuse volikogu ja valitsus on käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ärakirja kohustatud esitama hiljemalt seitsmendal päeval, arvates Keskkonnainspeksiooni või Maa-ameti kirjaliku nõude saamisest.

(4) Kui Keskkonnainspeksioon või Maa-amet leiab, et kohaliku omavalitsusüksuse volikogu või valitsuse üksikakt või antud keskkonnaluba ei vasta kas täielikult või osaliselt seadusele või seaduse alusel antud muule õigusaktile, esitab ta kirjaliku ettepaneku viia akt nendega vastavusse. Kui omavalitsusüksuse volikogu või valitsus ei ole 15 päeva jooksul, arvates Keskkonnainspeksiooni või Maa-ameti kirjaliku ettepaneku saamisest, akti või selle sätet seaduse või muu õigusaktiga kooskõlla viinud või on keeldunud seda tegemast, pöördub Keskkonnainspeksioon või Maa-amet halduskohtumenetluse seadustikus (RT I 1999, 31, 425; 33, õiend; 40, õiend; 96, 846; 2000, 51, 321) sätestatud korras protestiga halduskohtusse.

§ 8. Keskkonnaõigusnormide rakendamise analüüs

(1) Keskkonnainspeksioon ja Maa-amet analüüsivad oma tegutsemisvaldkonnas keskkonnaõigusnormide toimet enda vaatluste ning teistelt isikutelt, asutustelt ja andmekogudelt saadud andmete ja ettepanekute alusel, kusjuures Keskkonnainspeksioonil lasub kohustus koguda keskkonnajärelevalve andmeid.

(2) Keskkonnaõigusnormide analüüsi tulemusel teevad Keskkonnainspeksioon ja Maa-amet ettepanekuid õiguskaitse tõhustamiseks ning õigusaktide muutmiseks või täiendamiseks.

(3) Keskkonnajärelevalve asutus ja keskkonnajärelevalve ülesandega valitsusasutus on kohustatud esitama Keskkonnainspeksiioonile andmed keskkonnajärelevalvealase tegevuse kohta keskkonnaministri kehtestatud tähtajaks ja vormi kohaselt.

3. peatükk

KESKKONNAKAITSEINSPEKTORID JA NENDE ÜLESANDED

§ 9. Keskkonnakaitseinspektor

Keskkonnakaitseinspektor on:

- 1) riigi keskkonnakaitseinspektor;
- 2) kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektor.

§ 10. Riigi keskkonnakaitseinspektor

Riigi keskkonnakaitseinspektor on Keskkonnainspeksiiooni, Maa-ameti või muu seaduse alusel keskkonnajärelevalve kohustust omava valitsusasutuse ametnik, kellele järelevalvekohustus on pandud ametijuhendiga.

§ 11. Kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektor

Kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektor on linna- või vallavalitsuse või muu omavalitsusasutuse ametnik, kellele järelevalvekohustus on pandud tööülesannete asutusesisese jaotuse või volikogu otsusega.

§ 12. Keskkonnakaitseinspektori järelevalvepiirkond

(1) Riigi keskkonnakaitseinspektoril on tegutsemisõigus kogu Eesti Vabariigi jurisdiktsiooni all oleval alal ning Eesti Vabariigis registreeritud laevadel, sõltumata nende asukohast.

(2) Kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektoril on tegutsemisõigus töökohajärgse omavalitsusüksuse territooriumil.

§ 13. Keskkonnakaitseinspektori tegutsemisõiguse tõendamine

(1) Keskkonnakaitseinspektori tegutsemisõigust keskkonna kaitsel tõendab inspektori tõend ja tunnusmärk.

(2) Riigi keskkonnakaitseinspektori tõendi vormi ning valmistamise, väljaandmise ja äravõtmise korra kehtestab keskkonnaminister, omavalitsuse keskkonnakaitseinspektori tõendi vormi ning valmistamise, väljaandmise ja äravõtmise korra kehtestab valla- või linnavalitsus.

(3) Keskkonnakaitseinspektori tunnusmärk on kõigil inspektoritel ühesugune. Selle kujunduse ning valmistamise, väljaandmise ja äravõtmise korra kehtestab keskkonnaminister.

§ 14. Keskkonnakaitseinspektori vormi- ja eririietus

(1) Riigi keskkonnakaitseinspektorile väljastatakse tasuta vormi- ja eririietus. Riigi keskkonnakaitseinspektori vormiriietuse ja ametitunnuste kirjelduse kehtestab Vabariigi Valitsus, vormi- ja eririietuse väljaandmise ja kandmise korra kehtestab keskkonnaminister. Vormi- ja eririietuse valmistamise kulud kaetakse riigieelarvest.

(2) Kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektorile väljastatakse vormi- ja eririietus kohaliku omavalitsuse kehtestatud korras ja kujunduses.

§ 15. Keskkonnakaitseinspektori relvad ja erivahendid

(1) Riigi ja kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektoril, kelle ametikohustuseks on kasvava metsa, jahiluluki- ja kalavaru kaitse, on lubatud ametiülesannete täitmisel kanda teenistusrelva ning kasutada erivahendina teenistuskooera ja käeraudu.

(2) Teenistusrelva kasutab keskkonnakaitseinspektor enda ja teiste inimeste julgeoleku tagamiseks, erivahendeid õiguserikkuja kinnipidamisel ning politseiasutusse või muusse teenistusruumi toimetamisel, kui õiguserikkuja ei allu keskkonnakaitseinspektori korraldusele. Teenistuskooera kasutatakse ka peidetud loodussaaduse ning selle hankimise vahendi või riista leidmiseks.

(3) Teenistusrelva kasutamise korra ning teenistusrelvana lubatud relvade loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus. Relva soetamine ja relvaloa andmine toimub relvaseaduses (RT I 1995, 62, 1056; 1997, 93, 1564; 1999, 57, 597; 2001, 7, 17) või selle alusel kehtestatud korras.

§ 16. Keskkonnakaitseinspektori õigused ja kohustused

(1) Riigi ja kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektoril on õigus kontrollida füüsilist ning era- ja avalik-õiguslikku juriidilist isikut, riigiasutust ja omavalitsusorganit või -asutust ning nende tegevuskohta, kui isiku või asutuse tegevus mõjutab või võib mõjutada keskkonda ning ohustab või võib ohustada inimeste elu, tervist või vara või kui isik või asutus varub loodussaadust või varjab või oletatavalt varjab ebaseaduslikult hangitud loodussaadust.

(2) Keskkonnakaitseinspektor oma pädevuse piires:

- 1) kontrollib keskkonnakaitse- ja -kasutusalaõiguseaktide nõuetest kinnipidamist;
- 2) peatab keskkonnakaitse- või -kasutusalaõiguse nõuetega vastuolus oleva tegevuse ja õiguspärase tegevuse, kui see ohustab inimeste elu, tervist või vara;
- 3) võtab keskkonnakaitsealaõiguse nõuetest kinnipidamise kontrollimisel kontrollproove ja teeb mõõtmisi ning nõuab keskkonna kaitsega seotud või loodussaaduste kasutamise, vedamise ja säilitamisega või loodussaadustega tehtavate tehingutega seotud dokumentide esitamist;
- 4) ebaseadusliku tegevuse avastamise või kohustuslike keskkonnakaitseabinõude rakendamata jätmise tuvastamise korral teavitab õiguserikkujat tema tegevuse või tegevusetuse lubamatusesest ning teeb vajadusel ettekirjutuse või annab suulise korralduse ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks või kohustuslike abinõude rakendamiseks.

(3) Kella 6-st hommikul kuni kella 22-ni õhtul (edaspidi *päevane aeg*), on keskkonnakaitseinspektoril koos temaga kaasas olevate isikutega käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eesmärgil õigus minna tegevuskohta, kui on alust arvata, et seal:

- 1) toimub loodussaaduste varumine, töötlemine ja hoidmine;
- 2) paiknevad seadmed või ained, mis võivad ohustada keskkonda või inimeste elu, tervist ja vara;
- 3) toimub keskkonda kahjustav või kahjustada võiv tegevus;
- 4) asuvad keskkonnakaitse seadmed või rajatised.

(4) Kella 22-st õhtul kuni kella 6-ni hommikul (edaspidi *öine aeg*), on keskkonnakaitseinspektoril koos temaga kaasas olevate isikutega käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eesmärgil õigus kontrollida sel ajal töötavat ettevõtet või käsilolevat loodussaaduse varumist, nagu kalapüük, jaht, puude raie, samaselt päevasel ajal toimuva kontrollimisega. Muul juhul on õigus minna öisel ajal tegevuskohta ainult riigi ja kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektoril ja temaga kaasas olevatel isikutel, kui on alust arvata, et:

- 1) seal paiknevad ebaseaduslikult hangitud loodussaadused;
- 2) sealt levivad kahjulikud mõjud ohustavad inimeste tervist või vara.

(5) Kui keskkonnakaitseinspektorile ja temaga kaasas olevatele isikutele ei võimaldata ligipääsu objektile käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud ülesannete täitmiseks, on tal õigus kasutada sisenemiseks sundi füüsilise jõu kasutamise teel.

(6) Keskkonnakaitseinspektoril on õigus saada keskkonna kaitse või loodusressursi või loodussaaduse kasutamise seaduslikkuse kontrollimiseks vajalikku teavet kolmandalt isikult, sealhulgas riigi ja kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektoril ka Maksuameti kohalikul asutusel, samuti nõuda nimetatud tegevusvaldkondade kohta käivate dokumentide esitamist.

(7) Tegevuskoht on käesoleva seaduse tähenduses loodusressursi uurimise ja kasutamise, loodussaaduse hoidmise, vedamise ja töötlemise, puhastusseadme, heitveesuubla, loodust ohustava seadme või keskkonnakaitserajatiselise asukoht või koht, kus toimub keskkonna kahjustamine (edaspidi *objekt*). Sõiduk, traktor, liikurmasin, eritöömasin või ujuvvahend, millega varutakse või veetakse loodussaadust, on võrdsustatud tegevuskohaga.

(8) Ujuvvahend on käesoleva seaduse tähenduses laev, väikelaev, paat, skooter või muu tehnilik ujuvobjekt või hõljuk.

4. peatükk JÄRELEVALVETOIMINGUD

§ 17. Sõiduki, traktori, liikurmasina, eritöömasina ja ujuvvahendi kontrollimine

(1) Keskkonnakaitseinspektoril on õigus kontrollida sõidukit, traktorit, liikurmasinat, eritöömasinat või ujuvvahendit, sõltumata selle paiknemise kohast, kui on alust arvata, et:

- 1) see kahjustas, kahjustab või võib kahjustada keskkonda;
- 2) seda kasutatakse jahipidamisel, kalapüügil või loodussaaduse loodusest muul viisil hankimisel;
- 3) sellega veetakse loodussaadust, kaitsealuse või muu liigi isendit, geneetiliselt muundatud organismi või seda sisaldavat toodet, kiirgusallikat, jäätmeid või ohtlikku ainet või valmistist, mille soetamise, hoidmise, vedamise, kasutamise või riiki sissetoomise või väljaviimise kord on reguleeritud.

(2) Sõiduki, traktori, liikurmasina, eritöömasina või ujuvvahendi peatamiseks peab keskkonnakaitseinspektor olema vormiriietuses ja kandma inspektori tunnusmärki. Sõiduk, traktor, liikurmasin või eritöömasin peatatakse helkurketta viipega, millel on pealdis «Keskkonnakaitse», ujuvvahend raadio teel antava korraldusega või muul arusaadaval viisil. Raudteeveeremit keskkonnakaitseinspektor ei peata.

§ 18. Füüsilise isiku kontrollimise kord

Füüsilise isiku kontrollimisel on keskkonnakaitseinspektor kohustatud:

- 1) ennast kontrollitavale isikule tutvustama, esitades inspektoritõendi, ning selgitama kontrollimise eesmärki;
- 2) andma kontrollitavale tema nõudmisel täiendavaid selgitusi kontrollimise kohta;
- 3) kontrollitava nõudmisel koostama õiendi kontrollimise tulemuste kohta ning esitama selle kontrollitavale tutvumiseks ja allakirjutamiseks;
- 4) ära kuulama ning kontrollitava nõudmisel protokollima või kirjalikul esitamisel vastu võtma kaebuse või muu esilise ning esitama selle seisukohavõtmiseks teenistuskohajärgse keskkonnajärelevalve asutuse või kõrgemalseisva asutuse juhatajale.

§ 19. Objekti kontrollimise kord

(1) Objekti kontrollimisel on keskkonnakaitseinspektor kohustatud:

- 1) objekti valdaja või tema volitatud esindaja (edaspidi *objekti valdaja*) kohalolekul ennast talle esitlema, esitades inspektoritõendi, ning selgitama kontrollimise eesmärki ja kontrollimise viisi;
- 2) selgitama objekti valdajale tema õigust viibida kõikide kontrollitoimingute juures, saada toimingute kohta täiendavaid selgitusi, vaidlustada keskkonnakaitseinspektori toimingud ning teha kontrollimise kohta avaldusi, mis kontrollitava nõudmisel protokollitakse ja antakse seisukoha võtmiseks keskkonnakaitseinspektori teenistuskohajärgse keskkonnajärelevalve asutuse või kõrgemalseisva asutuse juhatajale;
- 3) objekti valdaja nõudmisel koostama kontrollimise kohta õiendi ning andma selle talle tutvumiseks ja allakirjutamiseks;
- 4) ära kuulama ning objekti valdaja nõudmisel protokollima või kirjalikul esitamisel vastu võtma kaebuse või muu esilise ning esitama selle seisukohavõtmiseks teenistuskohajärgse keskkonnajärelevalve asutuse või kõrgemalseisva asutuse juhatajale;
- 5) teatama kolmandale isikule kontrollimisel avastatud tema õiguste või huvide kahjustamisest.

(2) Objekti valdaja kohal mitteviibimine ei välista objekti kontrollimist, välja arvatud juhul, kui objekti kontrollimine eeldab takistuse kõrvaldamist suletud ruumi sisenemiseks. Muul juhul vaadatakse objekti valdaja või tema volitatud esindaja puudumisel üle:

- 1) lahtise ruumi või piirdega piiratud tootmisobjekti territoorium kahe erapooletu manuka osalemisel;
- 2) käesoleva lõike punktis 1 nimetatata tegevuskoht keskkonnakaitseinspektori poolt, kaasates manukad õiguserikkumise avastamisele, kui asja vormistamist pole võimalik edasi lükata objekti valdaja kohaleilmumiseni.

(3) Käesoleva seaduse § 18 punktis 4 ja käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4 nimetatud kaebuse või esilise saamisel lahendab keskkonnakaitseinspektorist kõrgemalseisev ametiisik need avaldustele vastamise seaduses (RT I 1994, 51, 857; 1996, 49, 953; 2000, 49, 304; 92, 597) sätestatud korras.

§ 20. Kontrollproovi võtmine

(1) Materjali või aine kontrollproov võetakse asjaolude selgitamiseks minimaalses vajalikus koguses tasuta ning tagastatakse vajaduse möödumisel valdajale tema soovil niivõrd, kuivõrd see on võimalik.

(2) Kontrollproovi võtmise kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse ära:

- 1) kontrollproovi võtja ees- ja perekonnanimi, töökoht ja amet;
- 2) kontrollproovi võtmisel osalenud teiste isikute ees- ja perekonnanimed ning tökohad ja ametid;
- 3) kontrollproovi võtmise koht koos objekti nimetamisega ning asjaolu, millega seoses kontrollproov võeti;
- 4) kontrollproovi võtmise viis ja aeg;
- 5) kontrollproovi kirjeldus;
- 6) kontrollproovi pakkimise kirjeldus;
- 7) osalejate allkirjad.

(3) Kontrollproov peab olema pakitud viisil, mis välistab selle vahetamist või muutmist pakendit rikkumata.

(4) Kontrollproovi üleandmisel teisele isikule või tagastamisel koostatakse üleandmise-vastuvõtmise akt, milles peab olema näidatud kontrollproovi ja selle pakendi seisukord.

§ 21. Keskkonnajärelevalvealased ettekirjutused

(1) Keskkonna kaitse ja loodusressursside kasutamise seaduslikkuse tagamiseks teeb keskkonnakaitseinspektor vajadusel ettekirjutuse.

(2) Ettekirjutusi tehakse:

1) samaaegselt õiguserikkumise materjali vormistamisega, kui õiguserikkumise põhjustanud asjaolusid pole võimalik kohe kõrvaldada, kuid see on vajalik ja seda on võimalik teha keskkonnakaitseinspektori poolt ettekirjutatud mõistliku aja jooksul;

2) keskkonnaloa alusel toimuva tegevuse kohese peatamise vajadusel, kui tegevuse jätkamine seab otseselt ohtu inimeste elu, tervise või vara või võib keskkonnale põhjustada korvamatut kahju;

3) inimese elu, tervist või vara või keskkonda ohustava tegevuse seadusega kooskõlla viimiseks, kui tegevust ei saa käesoleva seaduse § 22 lõike 2 kohaselt peatada;

4) objekti kontrollimise vajadusel selle omaniku, kontrollitava tegevuse eest vastutava isiku või nende volitatud esindaja objektile kohalolekuks, kui keskkonnakaitseinspektor ei pea otstarbekaks kontrollida objekti ette teatamata;

5) loodusressursse kasutava või keskkonnakaitse abinõude rakendamiseks kohustust omava isiku või tema volitatud esindaja ilmumiseks keskkonnakaitseinspektori tööruumi isiku või objekti tegevust puudutavate andmete andmiseks ning dokumentide esitamiseks.

(3) Ettekirjutus koostatakse kahes eksemplaris, millest üks jääb ettekirjutuse tegijale ja teine kohustatud subjektile. Kui on vajadus informeerida ettekirjutusest kolmandat isikut, tehakse sellest ettekirjutuse tegija poolt kinnitatud ärakiri. Kui ettekirjutus tehakse keskkonnaloa alusel toimuva tegevuse kohta, siis saadetakse ärakiri loa andjale.

(4) Ettekirjutuses märgitakse:

1) keskkonnajärelevalve asutuse nimetus, mille nimel ettekirjutus tehakse;

2) ettekirjutuse tegija ees- ja perekonnanimi ning ametinimetus;

3) ettekirjutuse tegemise kuupäev ja vajadusel kellaaeg;

4) füüsilise isiku nimi või juriidilise isiku nimetus, kellele ettekirjutus tehakse;

5) ettekirjutuse aluseks olevad asjaolud ja seadussätted, millele ettekirjutus tugineb;

6) ettekirjutuse resolutsioon, milles tuuakse üheselt mõistetavalt välja kohustatud subjekti ettekirjutusest tulenevad kohustused;

7) selgitus võimalike tagajärgede kohta ettekirjutuse täitmata jätmise korral;

8) ettekirjutuse vaidlustamise kord ja tähtaeg;

9) ettekirjutuse tegija allkiri.

(5) Kohustatud subjekt annab keskkonnakaitseinspektorile jäävale ettekirjutuse eksemplarile allkirja ettekirjutuse kättesaamise kohta või tehakse sinna märke ettekirjutuse muul viisil kättetoimetamise kohta. Kui kohustatud subjekt keeldub allkirja andmast või ettekirjutust vastu võtmast, teeb keskkonnakaitseinspektor ettekirjutusele sellekohase märke, mille kinnitab enda allkirjaga. Ettekirjutus loetakse sel juhul ikkagi kätteantuks.

(6) Ettekirjutus loetakse kätteantuks ka siis, kui see on juriidilisele isikule kohale toimetatud registrisse kantud aadressil või kui see on allkirja vastu kätte antud füüsilise isikuga koos elavale vähemalt 15-aastasele perekonnaliikmele ja ka siis, kui adressaat on keeldunud seda vastu võtmast.

(7) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 4 ja 5 nimetatud kohustatud subjekt, saades ettekirjutuse kontrollimise ajal objektile viibimiseks või keskkonnakaitseinspektori juurde ilmumiseks, võib seadusliku takistuse või muu argumenteeritud põhjenduse olemasolul taotleda selleks teist aega, milleks ta teeb suulise või kirjaliku avalduse hiljemalt määratud päevale eelneval tööpäeval. Avaldusega nõustumise korral saadab keskkonnakaitseinspektor kohustatud subjektile uue ettekirjutuse uue tähtajaga. Kui asja lahendamise edasilükkamine on võimatu, vaadatakse objekt üle kohustatud subjekti osavõtuta.

§ 22. Keskkonda kahjustava tegevuse peatamine

(1) Keskkonda kahjustav tegevus peatatakse, kui see:

1) ei vasta keskkonnanormatiivile või keskkonnaloaga lubatud määrale;

2) toimub keskkonnaloa alusel, kuid ohustab keskkonda või inimeste elu, tervist või vara ja seda ohtu ei saa kohe kõrvaldada;

3) on lubatud ainult keskkonnaloa alusel, kuid luba puudub või seda ei esitata või on luba antud ebapädeva isiku poolt või seadusega või seaduse alusel kehtestatud keskkonnanõudeid arvestamata;

4) on lubatud vaid teatud ajal või tingimustel, kuid ei vasta tegevuse lubatud ajale või tingimustele.

(2) Peatada ei tohi inimeste vara või keskkonda ohustavat tegevust, mille peatamine võib põhjustada üldistele huvidele suuremat kahju, kui põhjustaks tegevuse jätkumine.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tegevuse avastamisest teavitab keskkonnajärelevalve asutus kohalikku omavalitsusorganit, maavanemat ja keskkonnaministrit ning, kui tegevus toimus keskkonnaloa alusel, loa andjat.

(4) Inimest või keskkonda ohustavast tegevusest, mida ei tohi käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt peatada, teavitab piirkonna elanikkonda kohalik omavalitsusorgan ohtu põhjustava isiku kulul.

(5) Keskkonnaloa andja, saades teate keskkonnaloa alusel toimuva tegevuse peatamisest, on kohustatud informeerima keskkonnajärelevalve asutust tegevuse seadustamiseks rakendatud abinõudest.

§ 23. Ettekirjutuse vaidlustamine

(1) Ettekirjutuse kohustatud subjektil on õigus 30 päeva jooksul, arvates ettekirjutuse saamisest, esitada taotlus ettekirjutuse muutmiseks keskkonnakaitseinspektorist kõrgemalseisvale ametnikule. Nimetatud ametniku otsusega mittenõustumisel, või kui ettekirjutuse oli teinud keskkonnajärelevalve asutuse juht ise, on kohustatud subjektil õigus esitada kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(2) Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust kohustatud subjekti poolt ega täitmise tagamiseks vajalike abinõude rakendamist keskkonnajärelevalve asutuse poolt, välja arvatud kinnisasja võõrandamise algatamine või asja halduskohtu poolt peatamise korral.

(3) Ettekirjutuste kohta saadetud kaebused ja avaldused vaadatakse keskkonnajärelevalve asutuses läbi ja vastatakse avaldajale avaldustele vastamise seaduses sätestatud korras.

§ 24. Ettekirjutuse tühistamine või muutmise

(1) Ettekirjutus võidakse tühistada, muuta või peatada:

- 1) kohtuotsuse alusel;
- 2) ettekirjutuse aluseks olnud asjaolude äralangemisel;
- 3) kohustatud subjekti põhjendatud taotluse alusel.

(2) Ettekirjutuse tühistab, muudab või peatab:

- 1) ettekirjutuse teinud keskkonnakaitseinspektor;
- 2) keskkonnakaitseinspektorist kõrgemalseisev keskkonnajärelevalve ametnik.

(3) Ettekirjutus tühistatakse, muudetakse või peatatakse resolutsiooni koostamisega ettekirjutuse mõlemale eksemplarile, millele kirjutavad alla otsuse teinud isik ja kohustatud subjekt.

5. peatükk **TOIMINGUD SELGUSETA KUULUVUSEGA** **LOODUSSAADUSE JA LOODUSSAADUSE** **HANKIMISE VAHENDI VÕI RIISTAGA**

§ 25. Selguseta kuuluvusega loodussaaduse või selle hankimise vahendi või riista äravõtmine

(1) Looduses märgatud selguseta kuuluvusega kalapüügi- või jahipidamisvahendi või muu loodussaaduse ebaseadusliku hankimise eseme või aine võtab keskkonnakaitseinspektor paiknemiskohast ära.

(2) Samuti võtab keskkonnakaitseinspektor ära loodussaaduse, mida võib loodusest hankida, vedada, töödelda või hoiustada ainult loaga või kindlaks määratud korras vormistatud akti, lepingu või muu dokumendiga, mille kaasaskandmine ja esitamine on kohustuslik, kuid mille valdajal puuduvad nimetatud dokumendid, ja loodussaaduse, mida keegi ei tunnista oma valduses olevaks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud eseme, aine või loodussaaduse äravõtmise kohta koostab keskkonnakaitseinspektor protokoll, milles märgitakse:

- 1) protokoll koostamise aeg;
- 2) keskkonnakaitseinspektorile järelevalvekohustuse pannud keskkonnajärelevalve asutuse nimetus ja aadress;
- 3) protokoll koostanud isiku ees- ja perekonnanimi ja ametinimetus;
- 4) loodussaaduse või muu eseme või aine äravõtmise juures viibinud isikute olemasolu korral nende ees- ja perekonnanimed ja postiaadressid ning loodussaaduse senise valdaja kohta lisaks eelnimetatutele isikusamasuse tuvastamise viis, elukohta aadress ja võimaluse korral isikukood;
- 5) loodussaaduse või muu eseme või aine äravõtmise asjaolud ning aeg ja koht;
- 6) loodussaaduse või muu eseme või aine nimetus, nende individuaalsed tunnused, kogused ja seisukord ning ligikaudne harilik väärtus, kui protokoll koostaja suudab seda äravõtmisel kindlaks määrata.

(4) Loodussaaduse või muu eseme või aine äravõtmise protokollile kirjutavad alla protokoll koostaja ja äravõtmise juures viibinud isikud, kaasa arvatud senine valdaja. Kui senine valdaja keeldub protokollile alla kirjutamast, teeb protokoll koostaja protokollile sellekohase märke.

§ 26. Äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine hoiuleandmine

(1) Käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud loodussaaduse, eseme või aine annab need äravõtnud keskkonnakaitseinspektor hoiule:

- 1) temale järelevalvekohustuse pannud keskkonnajärelevalve asutusele;

2) muule isikule kirjaliku lepingu alusel või muu võimaluse puudumisel kirjaliku lepingu alusel isikule, kelle valdusest loodussaadus, ese või aine ära võeti.

(2) Loodussaadus või muu ese või aine antakse hoiule keskkonnakaitseinspektorile järelevalvekohustuse pannud keskkonnajärelevalve asutuse kehtestatud korras.

§ 27. Äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine hävitamine

(1) Keskkonnajärelevalve asutus hävitab käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud loodussaaduse, mis on riknenud, millele ei leidu ostjat või mille hoidmine, vedu või müük põhjustab ilmselt selle harilikku väärtust ületavaid kulusi, samuti hoiulevõetud eseme või aine, millel ei ole väärtust või mida saab kasutada ainult ebaseaduslikus tegevuses.

(2) Hävitamise kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse:

- 1) protokollide koostamise aeg;
- 2) keskkonnajärelevalve asutuse nimetus ja aadress;
- 3) protokollide koostanud isiku ees- ja perekonnanimi ja ametinimetus;
- 4) loodussaaduse või muu eseme või aine hävitamise juures viibinud isikute ees- ja perekonnanimed ning postiaadressid;
- 5) loodussaaduse või muu eseme või aine või loodussaaduse nimetus, individuaalsed tunnused, kogus ja seisukord ning nende ligikaudne harilik väärtus;
- 6) hävitamise viis, aeg ja koht.

(3) Hävitamise kohta koostatud protokollile kirjutavad alla protokollide koostaja ja hävitamise juures viibinud isikud.

(4) Hävitamisele ei kuulu esemed, mille suhtes on keskkonnakaitseinspektoril arvamus, et neil on ajalooline, teaduslik, kunsti- või muu kultuuriväärtus. Need antakse sel juhul üle kohasele asutusele või säilitatakse sellise leidmiseni keskkonnajärelevalve asutuses. Hinnangu saamisel eseme väärtusetuse kohta võtab keskkonnajärelevalve asutus eseme tagasi ja hävitab selle.

§ 28. Teatamiskohustus

Kui keskkonnajärelevalve asutuses hoiule võetud käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud selguseta kuuluvusega loodussaadusel või muul esemel või ainel võib olla seaduslik omanik ja loodussaadus või muu ese või aine ei kuulu hävitamisele käesoleva seaduse § 27 kohaselt, teatab keskkonnajärelevalve asutus loodussaaduse või muu eseme või aine oma valdusesse võtmisest politseile.

§ 29. Äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine endise valduse taastamine

Käesoleva seaduse § 25 alusel äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine endise õiguspärase valdaja selgumisel taastatakse tema soovil valdus loodussaaduse või muu eseme või aine suhtes või selle müümise korral hüvitatakse äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine harilik väärtus, millest on maha arvatud hoidmis-, veo- ja müügikulud.

§ 30. Taotlus loodussaaduse või muu eseme või aine valduse taastamiseks

(1) Käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud loodussaaduse või muu eseme või aine suhtes valduse kaotanud ja oma valdust taastada sooviv isik (edaspidi *taotleja*) esitab keskkonnajärelevalve asutusele kirjaliku taotluse, milles märgitakse:

- 1) keskkonnajärelevalve asutuse nimi, kuhu taotlus esitatakse;
- 2) taotleja nimi, elukoha aadress, töökoht ja amet või tegevusala, sidevahendite numbrid ning juriidilise isiku puhul nimetus, asukoha aadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) loodussaaduse või muu eseme või aine nimetus, individuaalsed tunnused, kogus ja seisukord, samuti ligikaudne harilik väärtus ning oletatav valdusest väljumise aeg, koht ja asjaolud;
- 4) valduse aluseks olevad asjaolud;
- 5) tõendid, mis kinnitavad valdamisõiguse aluseks olevaid asjaolusid;
- 6) taotlusele lisatud dokumentaalsete tõendite loetelu.

(2) Taotlusele lisatakse dokumentaalsed tõendid, mis taotluses lisana on märgitud.

§ 31. Taotlusele vastamine

(1) Kui käesoleva seaduse §-s 30 nimetatud taotluses märgitud loodussaaduse või muu eseme või aine nimetus, individuaalsed tunnused, kogus ja seisukord, samuti ligikaudne harilik väärtus, oletatav valdusest väljumise aeg, koht ja asjaolud vastavad keskkonnajärelevalve asutuses hoiul oleva loodussaaduse või muu eseme või ainega seonduvatele asjaoludele, vastab keskkonnajärelevalve asutus taotlejale tarbetu viivitusega kirjalikult.

(2) Kui äravõetud loodussaadus või muu ese või aine on säilinud, teatab keskkonnajärelevalve asutus oma vastuses:

- 1) äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine hoidmiseks ja veoks tehtud kulude suurus ja kohustusest need enne valduse taastamist hüvitada;

2) aja ja koha, kus taotleja võib kontrollida loodussaaduse või muu eseme või aine samasust tema valdusest välja läinud loodussaaduse või muu eseme või ainega ja äravõetu kätte saada.

(3) Kui loodussaadust või muud eset või ainet polnud võimalik säilitada ja see müüdi, siis keskkonnajärelevalve asutus oma vastuses:

1) teatab taotlejale äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine hinnatud hariliku väärtuse ja selle hoidmiseks, veoks ja müümiseks tehtud kulutuste suuruse, mis arvatakse maha äravõetu harilikust väärtusest;
2) palub summa ülekandmiseks teatada taotleja pangaarve, kui loodussaaduse või muu eseme või aine väärtus hüvitatakse ülekandega.

(4) Taotlejale tagastatava loodussaaduse või muu eseme või aine äravedamise kulu keskkonnajärelevalve asutus ei hüvita.

(5) Keskkonnajärelevalve asutusel on õigus taotlejalt nõuda taotluses ilmnunud puuduste kõrvaldamist ja täiendavate tõendite esitamist.

§ 32. Äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine taotlejale üleandmisest või selle väärtuse väljamaksmisest keeldumine

(1) Keskkonnajärelevalve asutus keeldub käesoleva seaduse § 25 alusel äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine üleandmisest taotlejale või selle väärtuse väljamaksmisest, kui:

1) esitatud taotluses märgitud loodussaaduse või muu eseme või aine nimetus, individuaalsed tunnused, kogus ja seisukord, samuti ligikaudne harilik väärtus, oletatav valdusest väljumise aeg, koht ja asjaolud ei vasta keskkonnajärelevalve asutuses hoiul oleva loodussaaduse või muu eseme või ainega seonduvatele asjaoludele;
2) taotleja ei tõenda oma õigust vallata äravõetud loodussaadust või muud eset või ainet;
3) taotleja keeldub hüvitamast äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine hoidmise, vedamise ja müümise kulusid nende tagastamise korral;
4) ilmneb selgusetu kuuluvusega loodussaaduse või muu eseme või aine tähtsus tõendina algatatud haldusõiguserikkumise asja või kriminaalasja menetluses, millest tulenevalt toimitakse äravõetuga vastavat menetlust reguleeriva seadusega sätestatud korras;
5) äravõetud loodussaadus või muu ese või aine on juba üle antud või selle väärtus on välja makstud teisele taotlejale tolle põhjendatud taotluse alusel.

(2) Oma keeldumisest äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine taotlejale üleandmisest või väärtuse väljamaksmise kohta teatab keskkonnajärelevalve asutus tarbetu viivitusega kirjalikult, näidates ära keeldumise põhjused.

§ 33. Äravõetud loodussaaduse või muu eseme või aine üleandmine tagastamist taotlevale isikule

(1) Käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud loodussaaduse või muu eseme või aine tagastamise kohta selle seadusjärgsele valdajale koostatakse akt kahes eksemplaris, millest üks jääb üleandjale, teine vastuvõtjale ja milles märgitakse:

1) akti koostamise aeg ja koht;
2) loodussaadust või muud eset või ainet tagastava keskkonnajärelevalve asutuse nimetus ja asukoht;
3) akti koostanud ametiisiku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
4) loodussaaduse või muu eseme või aine vastuvõtja nimi ja elukoht või juriidilise isiku nimetus ja asukoht;
5) füüsilisest isikust vastuvõtja puhul tema isikusamasuse tuvastamise viis, juriidilisest isikust vastuvõtja puhul tema esindaja isikusamasuse tuvastamise viis ja volituste alus;
6) üleantava loodussaaduse või muu eseme või aine nimetus, individuaalsed tunnused, kogus ja seisukord ning ligikaudne harilik väärtus;
7) loodussaadust või muud eset või ainet ebaseaduslikult vallanud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ja elukoht või juriidilise isiku nimetus, registrikood ja asukoht, kui üleantav loodussaadus või muu ese või aine võeti ära kellegi ebaseaduslikust valdusest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud aktile kirjutavad alla loodussaaduse või selle hankimise eseme või aine üleandja ja vastuvõtja.

§ 34. Selgusetu kuuluvusega loodussaaduse või muu eseme või aine müümine

(1) Selgusetu kuuluvusega loodussaaduse või muu eseme või aine, mida pole taotlejale üle antud ja mis ei kuulu käesoleva seaduse alusel hävitamisele, või eseme, mida pole üle antud kui ajaloolist, teaduslikku, kunsti- või muud kultuuriväärtust omavat eset, müüb keskkonnajärelevalve asutus:

1) viivitamata, kui loodussaadus on kiiresti riknev või kujunevad hoidmise, veo või enampakkumisega müügi kulud suuremaks selle harilikust väärtusest;
2) käesoleva lõike punktis 1 nimetatuta juhul kuue kuu möödumisel, arvates äravõtmise teatamisest politseile.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loodussaaduse või muu eseme või aine müümise kohta koostatakse protokoll, milles peab olema kirjas:

- 1) müügi korraldanud keskkonnajärelevalve asutuse nimetus ja aadress ning ametiisiku ees- ja perekonnanimi ning ametinimetus;
- 2) müügi aeg, koht ja viis;
- 3) müüdüd loodussaaduse või muu eseme või aine nimetus ja kogus ning hind, tasumise viis, sularaha eest müümisel ka saadud rahasumma;
- 4) loodussaaduse või muu eseme või aine müügi ning eelneva hoidmisega seotud kulutuste suurus ning kulu tõendavate dokumentide nimetus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud protokollile kirjutavad alla müügi korraldanud ametiisik, tunnistaja ja hulgimüügi korral ostja.

(4) Kui müük toimus sularaha eest, annab müüki korraldanud isik saadud rahasumma koos käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud protokolliga üle keskkonnajärelevalve asutuse raamatupidamisele hiljemalt esimesel müügile järgneval tööpäeval või saadab samal tähtajal raha ära posti teel või ülekandega.

(5) Müügist saadud raha hoitakse loodussaaduse või muu eseme või aine müüki korraldanud keskkonnajärelevalve asutuse arvel kuus kuud selle müügi päevast alates väljamaksmise võimaldamiseks loodussaaduse või muu eseme või aine valdamise õigust omavale isikule tema selgumisel, olles saadud rahast eelnevalt maha arvanud loodussaaduse või muu eseme või aine hoidmise ja müügi kulud. Nimetatud tähtaja möödumisel kantakse raha riigieelarvesse.

6. peatükk

SEADUSE RAKENDAMINE

§ 35. Riigi keskkonnakaitseinspektorite varustamine vormiriietusega

Käesoleva seaduse § 14 kohast riigi keskkonnakaitseinspektorite vormiriietusega täies ulatuses varustamist alustatakse 2003. aasta 1. jaanuaril.

§ 36. Kaitstavate loodusobjektide seaduse muutmine

Kaitstavate loodusobjektide seaduse (RT I 1994, 46, 773; 1998, 36/37, 555; 1999, 54, 583; 95, 843; 2001, 50, 286) § 6 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks.

§ 37. Kiirgusseaduse muutmine

Kiirgusseaduse (RT I 1997, 37/38, 569; 1998, 97, 1520; 1999, 88, 804; 2000, 102, 670) § 4 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 38. Senise keskkonnajärelevalve seaduse kehtetuks tunnistamine

(1) Keskkonnajärelevalve seadus (RT I 1997, 86, 1460; 1999, 54, 583; 95, 843; 2000, 51, 319; 2001, 50, 283) tunnistatakse kehtetuks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud seaduse alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse ja keskkonnaministri määrused kehtivad niivõrd, kui võrd need ei ole vastuolus käesoleva seadusega, kuni nende muutmise või kehtetuks tunnistamiseni.

(3) Vabariigi Valitsus kehtestab käesoleva seaduse § 15 lõikes 3 nimetatud määruse kolme kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates.

Riigikogu esimees Toomas SAVI